

PWK
AK Kraków

SOKOŁOWSKA

HELENA

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 320/WSK

Sokołowska

Helena

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓ K. 2, 5. 2.

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓ K. 2, 3-4

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 1, 5. 1.

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 1

VI. Fotografie ✓ zob. też III/1, 5

I/1. Relacja właściciara
- Relacja Sokolowskiej Heleny - odpis. Msp. orgg. K.2, s. 1-2.

R e l a c j a

- I. 1. SOKOŁOWSKA Helena, Kraków ul
2. a/ starsza aspirantka
b/ k-тка powiatowa Nowy Sącz od 1937 r.
c/ lipiec - k-тка Obozu Pracy Społecznej w Uścín Ruski sierpień.
d/ Powrót pociągiem mobilizacyjnym z ..... w dn. 30.VIII. do Krakowa - 31.VIII. Kraków, choroba angina
3. a/ Ciastoń Barbara k-тка Hufca
b/ dziennik pracy w Uścín Ruskim - kalendarz PWK i fotografie.
- II. 1. Chorowałam - 3 września wyszłam z Krakowa z zamiarem dotarcia do Lwowa - w Mielcu zetknęłam się z okupantem - dały nie pamiętam. Z rodziną zamieszkałam u rolnika - przerażenie, pierwszy raz zetknęłam się wtedy z potwornym ludobójstwem - spalenie Żydów mieleckich w bożnicy.
2. a/ koniec października 1939 r.
b/ Kraków - ZWZ przez Stanisławę Karnasiewicz od 1939 r. październik do maja 1941 r.
c/ k-тка łączniczek na Okręg Krakowski i pierwszy kontakt z kurierem z zagranicy. Mój pseudonim "Lena".
Kontakt z "Tatarem" Kraków ul.Księcia Józefa
Kontakt z "Heleną" skarbnikiem ul.Czarnowiejska
Kontakt z dowódcą Okręgu Kraków ul.Krupnicza i ul.Sławkowska - jego pseudonimy "Jaś", "Maria" /to był szef sztabu/.
✓ Kontakt z Elwirą Hoffmann, Kraków ul.Bosacka.
Ze Zw.Odwetu przez "Halinę" Kraków ul.Krowoderska 55, ul.Prażmowski
Z Nowym Sączem z Zofią Kuhnen obecnie Gawrońską ul.Grodzka 16.
Z Wiejowską z Miechowa.
Z Anną Ryczkowską Kraków ul.Szymanowskiego
- d/ jak najbardziej świadomy i spontaniczny
Od 1942 r. łączniczka w AK na terenie pow.miechowskiego. Moja komórka miała kilkanaście łączniczek, które wyjeżdżały w teren, a kontaktowałam się przez łączniczkę z dowódcą okręgu.
Z kurierem zagranicznym kontaktowałam się w mieszkaniu

moich rodziców Kraków Rynek St.44

x x x x x x

Urodziłam się dnia 19 marca 1919 r. w Krakowie. Rodzicami moimi byli: Jan Sokołowski i Stefania z. Beliców Sokołowska.

Pracę w konspiracji rozpoczęłam w październiku 1939 r. - po rozmowie z p.Stanisławą Karnasiewicz i zaprzysiężenie mnie przez oficera w pałacu Tarnowskich na ul.Szlak.

W początkowych miesiącach byłam łączniczką między K-tem na Obszar Krakowski i rzeszowski, a k-tami powiatowymi. U mnie w domu Rynek Gł.44 był punkt kontaktowy dla kurierów zagranicznych i sprawdzałam w Piwnicznej i Krośnie punkty graniczne przed przerzutami zagranicę wojskowych i cywilów.

Po zwerbowaniu kilku łączniczek i zwiększeniu się pracy zostałam K-tką łączniczek i kontaktowałam się bezpośrednio albo przez łączniczki z K-tem na obszar krakowski i rzeszowski.

Ostatnim moim przełożonym był mjr Cichocki ps."Maria""Jaś".

W 1941 r. na wiosnę nastąpiły masowe aresztowania, ale mnie udało się uciec z Krakowa w pow.miechowski.

Poszukiwana przez gestapo /moje nazwisko do końca okupacji widniało w książce poszukiwanych/ ukrywałam się, pod nazwiskiem Helena Klorczyńska w Choroszniczy u p.Szlezyngierów do końca wojny pełniąc funkcję łączniczki w powiecie w AK.

Kraków ul. Łąska 5 m.6

/-/ Helena Sokołowska
ps. "Lena"

Za zgodność:

[Signature]
52.03.84

I/3 - Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora:
- Kwestionariusz w sprawie służby PUK. Druk / rkp, k. 2, s. 1-4.

34 74/E 13/1

KWESTIONARIUSZ w sprawie służby P W K

W wypadku relacji A można nie odpowiedzieć na pytanie 1A i 2A

W wypadku relacji B pytania 3-8 odnoszą się do powiatczki nieżyjącej

- 1A Helena Sokotowska, Lemn Sokotowska
imię, nazwisko, pseudo respondentki, a mężatek także nazwisko panienskie
- 1B Irena Sokotowska, Bole
imię, nazwisko, pseudo powiatczki nieżyjącej, o której wypełnia się kwestionariusz
- 2A _____
Adres obecny respondentki
- 2B ten sam
Adres rodziny lub przyjaciół powiatczki nieżyjącej
- 3 rok urodzenia 1913 miejscowość/powiat/ Kraków
- 4 pochodzenie społeczne _____ zawód rodziców Praciel
- 5a Średnie Seminarium im. H. Reja w Krakowie
wyszczałcenie w 1939r. - nazwy szkół, gdzie, kiedy, ilość klas
- 5b to samo
WYKSZTAŁCENIE obecne
- 6a Praca powiatowa w f. i. p. w 1937 Org. P. W. K. w Krak. Sze
Pierwsza praca zawodowa w życiu, rok podjęcia, rodzaj pracy, instytucja, miejscowość
- 6b _____
Dalszy przebieg pracy zawodowej przed wojną
- 6c _____
Zajęcie obecne lub poprzedzające przejście na rentę

Informacje o służbie P W K

- 7a data wstąpienia do P W K 1930 r.
- 7b nazwa i miejscowość jednostki /hufiec szkolny, hufiec licealny, oddział fabryczny, drużyna w.f., koło lokalne/ II Hufiec szkolny Kraków
- 7c przebieg szkolenia - także na obozach i kursach /możliwie z podaniem roku, jednostki, miejscowości oraz rodzaju: ogólnowojskowe, fachowe, instruktorackie, inne
Kurs P. C. K. II stopnia - 1933 - 1934 - 1935 - 1936 - 1937 - instr. S. Górczyński
- 7d przebieg służby P W K /z podaniem lat i funkcji w jednostkach stałych, na obozach i kursach, w komendach P W K a także w jednostkach specjalnych jak drużyny pracy społecznej, pogotowie społeczne i i. /od 1931 - 2 obozy szkolne /drużyna /od 1933 do 1935 r. K-ka Hufca w Krakowie - na obozach K-ka w Krakowie - 1935 r. K-ka Obozu Druż. Spółecznej w Oboz. Praskim - instr. społeczny od 1935 do 1937 r. Kraków - od 1937 r. do 1939 r. K-ka powiatowa w Krakowie
- 7e funkcja i stopień organizacyjny w dniu 31. sierpnia 1939r. K-ka Powiatowa w Krak. Sze oraz miejsce pobytu w tymże dniu Kraków
- 8 inne dane i uwagi o służbie P W K a także o przynależności do innych organizacji społecznych lub współpracy z nimi

Czy Respondentka wyraża zgodę na umieszczenie Jej nazwiska w przewidywanej publikacji /np. w indeksie nazwisk/: tak

Kraków dn. 2 VII. 1969 r.
miejscowość i data wypełnienia kwestionariusza

Helena Sokotowska
podpis /ewentualnie przyjęty pseudo-
nim/

ANKIETA o pracy wychowawczej P W K

1. Opisz, co spowodowało Twoje zapisanie się do P W K? /może wpływały na to m.i. namowy koleżanek, lub innych osób; oczekiwania zabawy, sportu; nacisk szkoły; chęć aktywności społecznej; oddziaływanie instruktorki P W K; chęć przeżyć patriotycznych i służby; dążenia feministyczne; wymień inne motywy./

namowy koleżanek

Podaj również nieco szczegółów o środowisku Twego ówczesnego życia.

2.a. Jakie rodzaje zajęć pewiackich utkwily Ci w pamieci, jakie formy i metody pracy wychowawczej?

Sejmek emulstwa - gry i zabawy, tygodnik, zajęcia w.f. - strzelectwo, twórczość

Wziewki - ogniska - obozy, związanie z innymi dyscyplina i wyrobienie sumienia organizacyjnego i zajęcie światłowe - usposobienie patriotyczne

B. Opisz je i oceń ich znaczenie w Twoim życiu pewiackim

Z mesinaty, askezy i wycieczek w życiu rodzinnym og. wolta z mnie odwrócić, imat, i upolarnizacja jednostki. Dobra mi sumy poręczy i wzruszeń, które przed wojną i po wojnie do dzisiaj są dla mnie niezapomniane i drogie. Zwłaszcza, mi trwałymi są z nimi poręczenia z koleżankami. Dobra wzmianka: Og. S. K. S.

3.a. Uprzytomnij sobie i opisz osoby z pracy pewiackiej, które wywarły na Ciebie wpływ

Wzorem i autorytetem dla mnie były K. the Anna Witek i duży wpływ wywarły na mnie starsze koleżanki szkolne dwie indywidualności Anna Wawa driniska i Ferna Swierkoss. Dobra obrot instr. J. V. Pelt - H. W. Wasilewska Zimna V Godego szewska, A. V. Goryszelarska i moja pierwsza K. the Hufca Karolina V Dujak bardzo serdeczna i bezpo. rednia.

3. b. Na czym polegał ten wpływ, /także w wypadku, gdybyś go - wówczas czy obecnie - oceniła jako nie zbyt pozytywny/

Impulswy m' zdolnosiami, opansowaniem oddaniem bezgremiernym dla Organizacji - byly bardzo serdeczne dla powiazek, znaly je dobrze i interesowaly sie nimi

4. Czy obecnie uważasz, że uczestnictwo w P W K wywarło na Ciebie trwałe wpływy, zmieniło Cię w jakiejś mierze?

Dwój miera swemito i z dwój koscij de mlne

Np. opisz, czy:

- a. uzyskiwałaś pewną wiedzę potrzebną obywatelowi, jaką?
- b. zdobyłaś pewne umiejętności, jakie?
- c. nauczyłaś się pracy społecznej,
- d. nabyłaś pewne cechy, jakie?
- e. nawiązałaś ważne więzy przyjacielskie i koleżeńskie,
- f. zubożyło Cię, zabrawszy niepotrzebnie czas,
- g. wymień inne dostrzeżone oddziaływanie pracy powiackiej

oddanie i przyjecie i patriotyzm i samodzielność - imzot organizacyjnej przydaty są wiadomości z kursu o drzew w zym codziennym

5.a. Gdybyś miała wówczas córkę w odpowiednim wieku, czy skierowałabyś ją do P W K?

tak nie

b. Dlaczego ?

Aby przygotować ją do życia w społeczeństwie i oddaniem i przyjeciem

6. Jakie czynniki ukształtowały przede wszystkim Twoją postawę obywatelską ?

- 1. Rodzina
- 2. P W K
Inne organizacje /jakie? /
- 3. Szkoła
Środowisko koleżeńskie
- 4. Literatura
Inne czynniki /jakie? /

Proszę odpowiednie pozycje podkreślić i te pozycje podkreślone ponumerować wg przypisywanej im ważności a obok czynniki opisać

7.a. Czy fakt, że byłaś pewiaczką
wpłynął na Twoje życie w czasie
okupacji? .....

tak

b. W jaki sposób?
W jakiej mierze?

*Przed wyrytkiem przymusiłi si do Organizacji P.W.K.
miał wpływ na to że bezpośrednio po powrocie do Karkowa
znow z hucem przedsiębiorstwa 1939 r. rozpoznałem pracę w konspiracji.*

8. Inne uwagi związane z uczestnic-
twem w P W K

II. Materiały uzupełniające relację:

- Biogram Sokolowskiej Heleny w: „Sylwetki żołnierzy Batalionu
skala Armii Krajowej” Doroty Franaszkocej. Msf. Kserokopia,
Fot. K. 1, S-1.

Sokołowska Helena ps. „Lena”

Ur. 13.III.1913 r. w Krakowie.

Wykształcenie średnie ogólnokształcące. Przed 1939 r. uczyła w szkole w Nowym Sączu, czynnie uczestniczyła w PWK.

W 1939 r. w listopadzie wstąpiła do ZWZ-AK. Przysięgę odbierała w pałacu Tarnowskich na Szlaku w Krakowie płk N.N. w obecności wprowadzającej Karnasiewicz. Została łączniczką, obsługującą

punkt kontaktowy w domu w Ryńku Głównym 44 i skrzynkę w sklepie w Hali Targowej na Grzegórzeckiej u p. Twardoszowej. Utrzymywała łączność z Heleną Hoffmann, Marią Meisner i Zofią Michlak. Obsługiwała trasę Kraków, Nowy Sącz, Koszarzyska-Węgry. Organizowała przerzuty oficerów na Węgry. Melinowała w domu u pp. Kuhnenów w Nowym Sączu spalonych ludzi, oczekujących na przerzut. W 1940 r. została kierowniczką kurierów i łączniczek na terenie Małopolski. Spalona na terenie Krakowa ukrywała się, w rezultacie została odkomenderowana do pracy na terenie Charsznicy. Tam pracowała do końca wojny.

Po 1945 r. prowadziła własny dom.

Stopień wojskowy: porucznik AK.

Otrzymane odznaczenia: Krzyż Walecznych i Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami.

Opracowała Dorota Franaszkowa na podstawie ankiet przeprowadzonych w latach 1960-86 i osobistych relacji, dodatkowej korespondencji oraz dostarczonych dokumentów, które zostały wykorzystane w opracowaniu pt. „Sylwetki żołnierzy Batalionu Skala Armii Krajowej” Doroty Franaszkowej.

J. 320/WSK

PWK
AK Kwekoi

SOKOŁOWSKA Helena

v. Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty
informacyjne: 1.

T. 320/WSK

SOKOŁOWSKA Helena

PWK
AK

HELENA SOKOŁOWSKA, ur. 1913. Od 1933 komendantka hufców szkolnych PWK w Krakowie. Od 1937 komendantka powiatowa w Nowym Sączu. Ps. „Lenka”. Por. AK. Komendantka zespołu łączniczek Oddziału Łączności Komendy Obszaru ZWZ Kraków do 1941. Po „spaleniu” łączniczka obwodu AK Miechów. Mieszka w Krakowie.

E. Zawacka Czekając na rok 1942, s.

J. 320 / WSK

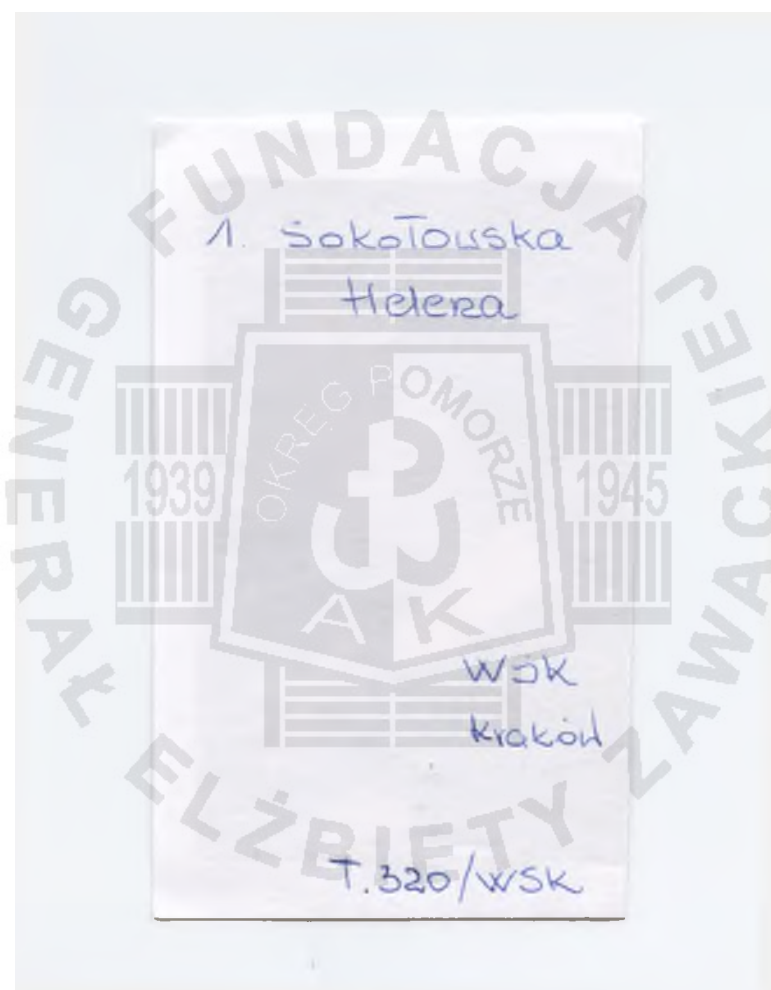
WSK
Kraków

SOKOŁOWSKA Helena

Vi Fotografie

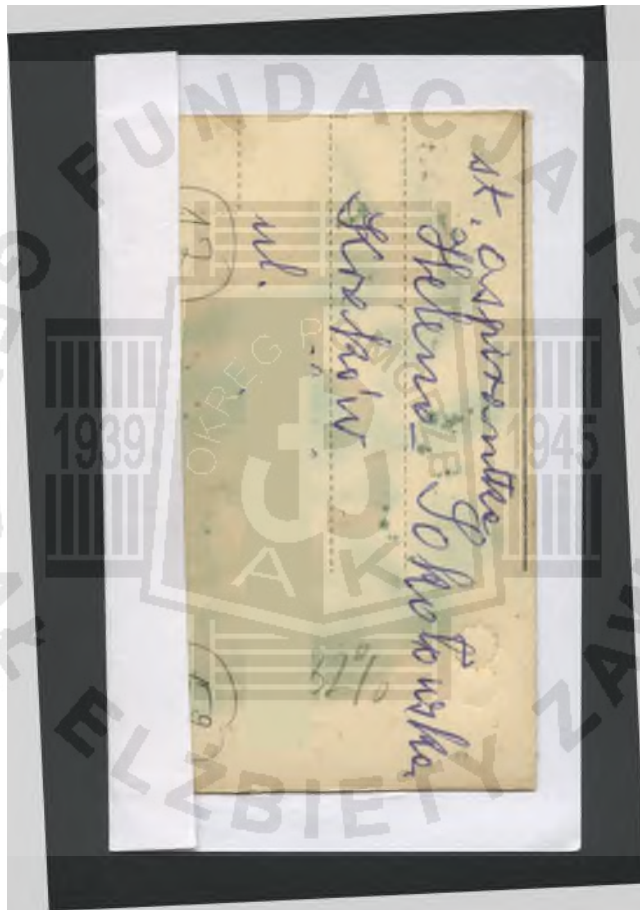
1. zdj. legitym., Lb. d. J. onyq., (6x8), szt 1

FUNDACJA
GENERALK
ELŻBIET
ZAWACKIEJ
st. o.s.p.: SOROKOMSKA HELENA
OKREG POMORSKI
1939 1945
AK

18/PMK

SOKOŁOWSKA

SOKOŁOWSKA Helena

SOKOŁOWSKA HELENA ps. Helena¹¹

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
18 PKW
02
data wpływu

adres: ul. Ściegła 5 m 6
Krańców

PKW - Krańców

ZUZ - Krańców

SOKOŁOWSKA

HELENA 21 KRAKÓW

SOKOŁOWSKA HELENA

